



Република Србија
ВРХОВНИ КАСАЦИОНИ СУД
Рев 4844/2020
25.11.2020. године
Београд

Врховни касациони суд у већу састављеном од судија: Божицара Вујичића, председника већа, Весне Субић, Јелице Бојанић Керкез, Зоране Делибашић и Споменке Зарић, чланова већа, у парници тужиоца АА из села ..., Општина ..., чији је пуномоћник Миона Михаиловић, адвокат из ..., против тужене Републике Србије, Министарство унутрашњих послова, Сектор за ванредне ситуације, коју заступа Државно правобранилаштво, са седиштем у Београду, ради накнаде штете, одлучујући о ревизији тужене изјављеној против пресуде Апелационог суда у Београду Гж 2131/19 од 27.11.2019. године, у седници већа одржаној 25.11.2020. године, донео је

РЕШЕЊЕ

ПРИХВАТА СЕ одлучивање о посебној ревизији тужене, изјављеној против пресуде Апелационог суда у Београду Гж 2131/19 од 27.11.2019. године.

УСВАЈА СЕ ревизија тужене, па се **УКИДАЈУ** пресуда Апелационог суда у Београду Гж 2131/19 од 27.11.2019. године и пресуда Првог основног суда у Београду П 7707/18 од 07.12.2018. године у усвајајућем делу става првог изреке и ставу другом изреке и у том делу предмет **ВРАЋА** првостепеном суду на поновно суђење.

Образложење

Пресудом Апелационог суда у Београду Гж 2131/19 од 27.11.2019. године, ставом првим изреке, одбијена је, као неоснована, жалба тужене и потврђена пресуда Првог основног суда у Београду П 7707/18 од 07.12.2018. године у делу става првог изреке којим је усвојен тужбени захтев и обавезана тужена да тужиоцу, на име накнаде материјалне штете, исплати износ од 1.955.443,00 динара, са законском затезном каматом почев од пресуђења до исплате и у ставу другом изреке којим је обавезана тужена да тужиоцу накнади трошкове парничног поступка у износу од 151.654,00 динара, са законском затезном каматом од пресуђења до исплате. Ставом другим изреке одбијен је, као неоснован, захтев тужене за накнаду трошкова другостепеног поступка.

Против правноснажне пресуде донете и другом степену, тужена је благовремено изјавила ревизију, због битне повреде одредаба парничног поступка и погрешне

примене материјалног права, са предлогом да се о ревизији одлучи као о изузетно дозвољеној, применом члана 404. Закона о парничном поступку.

Тужилац је поднео одговор на ревизију.

У конкретном случају предмет спора је захтев за накнаду материјалне штете на пољопривредним културама тужиоца, настале услед елементарне непогоде (града), па Врховни касациони суд налази да је, због бројности ове врсте спорова (штета од града) и противречних одлука у погледу спорног питања да ли је за штету одговорна држава или општина, да ли постоји њихова солидарна одговорност, као и у погледу степена одговорности државе за накнаду ове штете, потребно уједначити судску праксу, чиме су испуњени услови из члана 404. Закона о парничном поступку ("Службени гласник РС", бр. 72/2011, 49/2013-УС, 74/2013- УС, 55/2014, 87/2018, 18/2020, у даљем тексту: ЗПП), за одлучивање о ревизији тужене као изузетно дозвољеној, на основу чега је одлучено као у ставу првом изреке.

Испитујући побијану пресуду, применом члана 408. ЗПП, Врховни касациони суд је оценио да је ревизија тужене основана.

У поступку није учињена битна повреда одредаба парничног поступка из члана 374. став 2. тачка 2. ЗПП, на коју ревизијски суд пази по службеној дужности.

Према утврђеном чињеничном стању, на територији Општине Ариље 14.05.2015. године дошло је до елементарне непогоде - града и олујног ветра, која је нанела штету на засадима малина тужиоца. Укупан износ штете коју је тужилац претрпео процењен је на износ од 1.995.350,00 динара, а тужиоцу је од наменских средстава на име помоћи Републике Србије у циљу ублажавања насталих последица од елементарних непогода исплаћено 2% од висине процењене штете, односно износ од 39.907,00 динара. Преостали износ, у висини од 1.955.443,00 динара, тужилац потражује тужбом у овој правној ствари.

Како је за систем одбране од града био задужен Сектор за ванредне ситуације МУП-а РС, али том приликом није издао наредбу за испаливање ракета, нижестепени судови су усвојили тужбени захтев и обавезали тужену да плати тужиоцу 1.955.443,00 динара, односно цео преостали износ до пуне накнаде утврђене штете настале од елементарне непогоде, налазећи да је тужена, применом члана 2. и 8. Закона о ванредним ситуацијама и члана 18. Закона о метеоролошкој и хидролошкој делатности, пасивно легитимисана и у обавези да му штету накнади.

По оцени Врховног касационог суда правилно је становиште нижестепених судова о пасивној легитимацији и одговорности тужене Републике Србије за насталу штету.

Одредбама Закона о министарствима ("Сл. гласник РС" бр.44/14), одређено је да су послови противградне заштите у надлежности Министарства унутрашњих послова и обављају се преко Сектора за ванредне ситуације. Иако сезона одбране од града у Републици Србији почиње 15. априла, а завршава се 15. октобра, орган тужене је

14.05.2015. године, у условима постојања градоносних облака и опасности од града, пропустио да стрелцима нареди да дејствују у циљу заштите материјалних добара становника Општине Ариље, због чега одговара за штету која је тужиоцу овом приликом нанета. При том, појава градоносних облака се, у метеоролошком смислу, може предвидети и предузимањем одговарајућих мера штета у претежном делу спречити, због чега, супротно наводима ревизије, град не представља вишу силу да би тужена, у смислу члану 177. ЗОО, била ослобођена од одговорности.

Неосновано се ревизијом истиче да нису испуњени услови из Закона о ванредним ситуацијама, за постојање одговорности тужене.

Наиме, у смислу члана 8. став 1. тачка 3. Закона о ванредним ситуацијама ("Сл. гласник РС" бр.111/09, 92/11 и 93/12), град представља елементарну непогоду, а у складу са одредбом члана 4. став 1. тачка 1. овог Закона, субјекти заштите су и државни органи. Одредбом члана 5. тачком а) овог Закона утврђено је начело права на заштиту, којим је утврђено да свако има право на заштиту од несрећа и катастрофа проузрокованих елементарним непогодама, а тачком г) истог члана и начело превентивне заштите, по коме органи државне управе, органи аутономне покрајине и органи јединица локалне самоуправе и друга правна лица, приликом обезбеђења заштите од елементарних непогода и других несрећа, приоритетно спроводе превентивне мере заштите у складу са својим надлежностима. Надлежности ових органа утврђени су истим законом, па су одредбом члана 11. Закона, утврђене надлежности МУП-а РС, који, између осталог, координира рад са свим субјектима система заштите и спасавања по питањима организације, планирања, припреме и спровођења мера и активности превенције и смањења ризика, заштите и спасавања (тачка 5.), организује систем осматрања, обавештавања, раног упозоравања и узбуђивања на територији Републике Србије (тачка 6.) и припрема и спроводи безбедоносну заштиту (члан 11. тачка 8. Закона).

Правилна примена наведених законских одредаба подразумева да Република Србија, преко надлежног сектора МУП-а, врши испоруку противградних ракета, обучава и финансира накнаду за рад стрелаца и даје дозволу за дејство противградних станица у случају ванредних ситуација и елементарних непогода (градоносни облаци), па у случају штете настале овим штетним догађајима, тужена Република Србија јесте одговорна и у обавези да исту накнади оштећенима, применом члана 35. Устава РС, члана 172. ЗОО и цитираним правилима и начелима Закона о ванредним ситуацијама.

Основано се ревизијом указује да је одредбама Закона о локалној самоуправи ("Сл. гласник РС" бр.122/07) одређено да општина организује заштиту од елементарних непогода, па би за проузроковану штету насталу дејством елементарних непогода могла одговорати и општина, али како се ради о штети за коју одговара више лица, то је у питању њихова солидарна одговорност, у смислу члана 206. ЗОО, у ком случају оштећени има право избора од кога ће захтевати испуњење, односно у конкретном случају накнаду настале штете (члан 414. ЗОО), што је тужилац и учинио подношењем тужбе у овој правној ствари само против тужене Републике Србије. Сходно изнетом, указивање тужене о постојању одговорности општине, може бити од значаја само у евентуалној регресној парници између Републике Србије и општине, али не и у парници по тужби оштећеног против једног од солидарно одговорних штетника.

На основу изнетог, Врховни касациони суд налази да је правилно побијаном одлуком утврђено да тужена Република Србија јесте пасивно легитимисана и тиме у обавези да тужиоцу накнади штету насталу на пољопривредним културама, услед дејства елементарне непогоде, изазване градом и олујним ветром.

Међутим, одредбом члана 192. став 1. ЗОО, прописано је правило о подељеној одговорности, по коме оштећени који је допринео да штета настане или да буде већа него што би иначе била, има право само на сразмерно смањену накнаду. То у конкретном случају значи да је и тужилац, као оштећени, био у обавези да предузме одређене мере ради спречавања или смањења штете коју могу да изазову градоносни облаци и град, с обзиром да је реално претпоставити да у току године може доћи до ове врете непогоде и изазивања штете на пољопривредним културама. Уколико то (тужилац, као оштећени) није учинио, штетник одговара само у делу који тужилац (оштећени) својим радњама није могао спречити.

Како поред противградних ракета постоје и други, савременији и ефикаснији начини одбране од града, које може предузети и сам пољопривредни произвиђеч, правилна примена материјалног права захтева утврђење чињенице да ли постоји, у чему се састоји и колики је евентуални допринос тужиоца настанку штете, имајући у виду да је тужена обавезана да насталу штету тужиоцу накнади у целости (део за који није обештећен).

Поред наведеног нижестепени судови су приликом одлучивања о висини накнаде пропустили да цене чињеницу да противградна заштита, чак и да ју је било, не би била успешна у потпуности, јер по мишљењу стручних институција она обезбеђује успешност до 70% заштите.

Имајући у виду да је због погрешне примене материјалног права чињенично стање остало непотпуно утврђено, није било услова за преиначење побијане одлуке, због чега је Врховни касациони суд, применом члана 416. став 2. ЗПП, укинуо другостепену пресуду у целини и првостепену пресуду у усвајајућем делу става првог изреке и ставу другом изреке и предмет вратио првостепеном суду на поновно одлучивање, односно одлучио као у ставу другом изреке.

У поновном поступку, првостепени суд ће употпунити чињенично стање имајући у виду примедбе из овог решења, а потом, правилном применом материјалног права донети нову и закониту одлуку.

**Председник већа - судија
Божидар Вујичић,с.р.**

За тачност отправка
Управитељ писарнице
Марина Антонић